

POSIADŁOŚCI KLASZTORU KRZESZOWSKIEGO W 1810 ROKU

Historia wielu miejscowości położonych w okolicach Krzeszowa związana jest z funkcjonowaniem tutejszego klasztoru cysterskiego.

Opactwo zostało ufundowane w 1292 roku, kiedy Śląsk był częścią Polski. Później ziemie te trafiły do Czech, następnie Prus, a po drugiej wojnie światowej wróciły do Polski. Na przestrzeni wieków zarówno liczba jak i nazewnictwo należących do klasztoru wiosek i miast wielokrotnie ulegały zmianom.

Gdy w 1810 roku klasztor został zlikwidowany, posiadał on dwa miasteczka i 40 wiosek. Jednakże w polskich opracowaniach brakuje ich pełnego wykazu, a pojawiające się wzmianki niejednokrotnie zawierają liczne błędy związane z niepoprawną identyfikacją niektórych nazw wiosek. Niniejszy tekst jest próbą wskazania kompletnej listy miejscowości, które należały do klasztoru krzeszowskiego w momencie jego sekularyzacji. Wykaz

ten świadczy o tym, jak bardzo rozległy obszar był własnością cystersów z Krzeszowa.

- **Błazejów** (niem. *Blasdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka. W 1936 roku nazwa miejscowości zmieniona została na *Tannengrund*.
- **Błazkowa**. W czasie sekularyzacji klasztor krzeszowski posiadał wioskę *Ober Blasdorf*, która dziś już nie istnieje jako osobna miejscowość, gdyż w 1928 roku sąsiadujące ze sobą wioski *Nieder Blasdorf* i *Ober Blasdorf* zostały połączone. Powstała wówczas wioska *Blasdorf bei Liebau* to dzisiejsza Błazkowa w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka.
- **Bolków-Zdrój** (niem. *Wiesau*). Po likwidacji klasztoru wioska ta stała się uzdrowiskiem znanym

jako *Bad Wiesau*; w latach powojennych nazwę tę zmieniono na Bolków-Zdrój. Dziś jest to przysiółek wsi Stare Rochowice w powiecie jaworskim, gmina Bolków.

- **Bolków**. Błędem często spotykanym w literaturze jest stwierdzenie, jakoby miasto Bolków (niem. *Bolkenhain*) należało niegdyś do klasztoru krzeszowskiego. Jednakże nie jest to prawdą; cystersi posiadali jedynie zamek Bolków (niem. *Burg Bolkenhain*) oraz wioskę *Klein Waltersdorf*, która dziś nie istnieje jako odrębna miejscowość, gdyż w 1929 roku została włączona w obręb miasta Bolków.
- **Borówno** w powiecie wałbrzyskim, gmina Czarny Bór. W 1810 roku znajdowały się tu dwie osobne wioski: *Hartau* i *Forst*. W 1939 roku zostały one połączone,

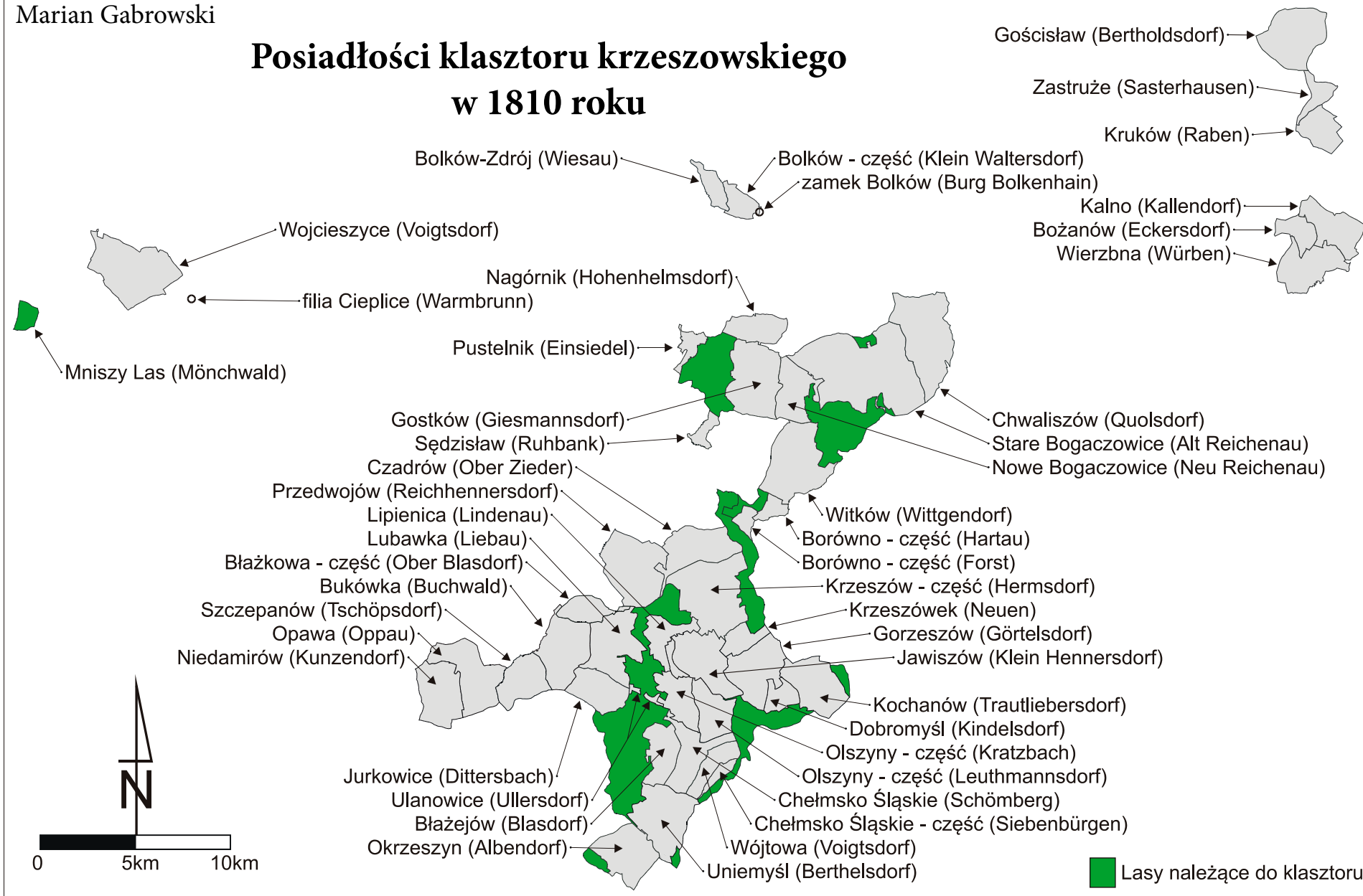
- a powstała wówczas miejscowość *Hartauforst* to dzisiejsze Borówno.
- **Bożanów** (niem. *Eckersdorf*) w powiecie świdnickim, gmina Żarów.
  - **Bukówka** (niem. *Buchwald*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka.
  - **Chełmsko Śląskie** (niem. *Schömberg*), niegdyś miasteczko, a dziś wieś w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka. Współcześnie mało znany jest fakt, że za sąsiadującą z tym miastem wioską Wójtowa, dziś włączoną w jego obręb, znajdowała się nieposiadająca polskiej nazwy osada *Siebenbürgen*, będąca kolonią Chełmska Śląskiego.
  - **Chwaliszów** (niem. *Quolsdorf*) w powiecie wałbrzyskim, gmina Stare Bogaczowice.
  - **Czadrów** (niem. *Ober Zieder*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Dobromyśl** (niem. *Kindelsdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Gorzyszów** (niem. *Görtelsdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Gostków** (niem. *Giesmannsdorf*) w powiecie wałbrzyskim, gmina Stare Bogaczowice.
  - **Gościśław** (niem. *Bertholdsdorf*) w powiecie średzkim, gmina Udanin.
  - **Jawiszów** (niem. *Klein Hennersdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Jurkowice** (niem. *Dittersbach*). Dziś nie ma już takiej miejscowości, gdyż w 1936 roku została ona przyłączona do miasta Lubawka i stanowi jego południowe przedmieście.
  - **Kalno** (niem. *Kallendorf*) w powiecie świdnickim, gmina Żarów.
  - **Kochanów** (niem. *Trautliebersdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Kruków** (niem. *Raben*) w powiecie świdnickim, gmina Żarów.
  - **Krzeszów**. W czasie istnienia klasztoru krzeszowskiego (niem. *Kloster Grüssau*) sąsiadująca z nim wioska nosiła nazwę *Hermsdorf*. W 1925 roku całą miejscowość przemianowano na *Grüssau*, którą to nazwę po wojnie zmieniono na Krzeszów.
  - **Krzeszówek** (niem. *Neuen*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Lipienica** (niem. *Lindenau*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Lubawka** (niem. *Liebau*), w powiecie kamiennogórskim, miasto będące dziś siedzibą gminy.
  - **Nagórnik** (niem. *Hohenhelmsdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Marciszów.
  - **Niedamirów** (niem. *Kunzensdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka.
  - **Nowe Bogaczowice** (niem. *Neu Reichenau*) w powiecie wałbrzyskim, gmina Stare Bogaczowice.
  - **Okrzeszyn** (niem. *Albendorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka.
  - **Olszyny**. W 1810 roku znajdowały się tu dwie odrębne wioski: na wschodzie *Leuthmannsdorf*, a na zachodzie *Kratzbach*. W 1929 roku wioskę *Leuthmannsdorf* przyłączono do wioski *Kratzbach*, a tak powiększoną miejscowość po kilku miesiącach przemianowano na *Erlendorf*; po wojnie nazwę tę zmieniono na Olszyny.
  - **Opawa** (niem. *Oppau*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka.
  - **Przedwojów** (niem. *Reichhennersdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Kamienna Góra.
  - **Pustelnik** (niem. *Einsiedel*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Marciszów.
  - **Sędziśław** (niem. *Ruhbank*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Marciszów.
  - **Stare Bogaczowice** (niem. *Alt Reichenau*), w powiecie wałbrzyskim, dziś siedziba gminy.
  - **Szczepanów** (niem. *Tschöpsdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka.
  - **Ulanowice** (niem. *Ullersdorf*). Dawniej była to osobna wioska, jednakże w 1936 roku została ona przyłączona do miasta Lubawka, dziś jest to dzielnica o nazwie Podlesie.
  - **Uniemysł** (niem. *Berthelsdorf*) w powiecie kamiennogórskim, gmina Lubawka.
  - **Wierzba** (niem. *Würben*) w powiecie świdnickim, gmina Żarów.
  - **Witków** (niem. *Wittgendorf*) w powiecie wałbrzyskim, gmina Czarny Bór.
  - **Wójtowa** (niem. *Voigtsdorf*). Wioska ta dziś nie istnieje jako osobna miejscowość, gdyż w 1931 roku została przyłączona do ówczesnego miasteczka Chełmsko Śląskie.
  - **Zastruże** (niem. *Sasterhausen*) w powiecie świdnickim, gmina Żarów.
- Dodatkowo wspomnieć trzeba też dobra należące do cieplickiej filii klasztoru krzeszowskiego: klasztor i folwark w ówczesnej wiosce **Cieplice** (niem. *Warmbrunn*), dziś będącej częścią miasta Jelenia Góra, wioskę **Wojcieszyce** (niem. *Voigtsdorf*) w powiecie karkonoskim, gmina Stara Kamienica, oraz tak zwany **Mniszy Las** (niem. *Mönchwald*), leżący na terenie miejscowości Kopaniec, w powiecie karkonoskim, w gminie Stara Kamienica.

Marian Gabrowski

**Na następnej stronie:
mapa posiadłości klasztoru krzeszowskiego w 1810 roku.**

Marian Gabrowski

Posiadłości klasztoru krzeszowskiego w 1810 roku

Mapę opracowano na podstawie książki Martina Treblina „Beiträge zur Siedlungskunde im ehemaligen Fürstentum Schweidnitz”, granice poszczególnych obszarów zweryfikowane zostały na podstawie niemieckich map *Meßtischblatt* w skali 1:25.000; w odniesieniu do Mniszego Lasu wykorzystana została mapa katastralna *Gemarkung Forst Seiferschau, Blatt 3* z 1905 roku.